

Inspektionsrapport
från Skolverket
54-2007:2729

Utbildningsinspektion i
den fristående grundskolan
Roslagens Resursskola i
Vallentuna kommun

Beslut
Skolrapport

Skolverket

Roslagens Elevhem AB
Box 7243
Leverantörsvägen 2
187 13 Täby

2008-06-19
1 (3)
Dnr 54-2007:2729

Genomförd utbildningsinspektion i den fristående grundskolan Roslagens Resursskola i Vallentuna kommun

Skolverket har genomfört inspektion i den fristående grundskolan Roslagens Resursskola i Vallentuna kommun. Besök gjordes i skolan den 28 september 2007.

Vid utbildningsinspektion tar Skolverket ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen samt om huvudmannen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Inspektionen av fristående skolor ska förutom att granska utbildningens kvalitet klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis vara godkänd som fristående grundskola och vara berättigad till bidrag från barnens och elevernas hemkommuner.

Utbildningsinspektionen behandlar tre områden, verksamhetens resultat, genomförande och förutsättningar. Inspektionen syftar dock inte till att skapa en heltäckande bild av all skolverksamhet vid den aktuella tidpunkten utan prioriterar särskilt starka sidor eller påtagliga svagheter i verksamheterna. Övergripande information och exempel på kriterier för bedömningen av respektive granskningsområde finns publicerade på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se).

Av bilagd rapport framgår hur inspektionen genomförts samt de bedömningar som gjorts av inspektörerna.

Detta beslut redovisar dels områden där det finns sådana brister i verksamheten att dessa snarast måste åtgärdas, dels områden som behöver förbättras i ett fortsatt kvalitetsarbete.

Senast inom tre månader från beslutsdagen, dvs. den 19 september 2008 ska Roslagens Elevhem AB redovisa till Skolverket, Enheten i Stockholm vilka åtgärder som vidtagits mot de brister som påtalats i verksamheten.

Skolverket avser även att vid kommande inspektionstillfälle följa upp effekterna av inspektionen.

Skolverkets beslut med anledning av inspektionen

Skolverket bedömer att verksamheten i Roslagens Resursskola ger eleverna en trygg skolgång. Efter motgångar under tidigare skoltid återfår många elever lusten att lära. Många elever uppnår målen i de ämnen som ingår i den individuella studiegången. Dock är undervisningstiden enligt elevernas individuella scheman i flera fall

så begränsad, liksom även antalet ämnen, att eleverna inte ges förutsättningar att nå målen i alla ämnen. Skolans verksamhet måste tydligare inriktas mot de nationella målen för utbildningen. Skolans kvalitetsarbete bör därför utgå från en utvärdering av resultat som uppnås i både undervisning och annan verksamhet som skolan bedriver i syfte att förverkliga sitt uppdrag.

Brister som måste åtgärdas

Följande områden inom Roslagens Resursskolas verksamhet visar sådana brister att de snarast måste åtgärdas.

- Eleverna ges inte förutsättningar att nå de nationella målen i samtliga ämnen (9 kap. 2 § skollagen).
- Skolans användning av disciplinära åtgärder är inte förenlig med skollagens bestämmelser (9 kap. 2 § skollagen).
- Skolan lever inte upp till författningarnas krav avseende bedömning och betygssättning (1 a kap. 7 § förordningen om fristående skolor jämfört med 7 kap. 7 och 8 §§ grundskoleförordningen).
- Skolan utfärdar inte skriftliga omdömen när betyg inte kan ges i enlighet med förordningens krav (1 a kap. 7 § förordningen om fristående skolor jämfört med 7 kap. 9 § grundskoleförordningen).
- Skolans kvalitetsredovisning uppfyller inte förordningens krav (3 och 5 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Skolverket bedömer att följande områden är i behov av förbättringsinsatser.

- Skolan bör utvärdera vilka resultat i förhållande till de nationella målen som uppnås genom skolans fokus på ART-träning och "Gruppverksamhet".
- Skolan bör utvärdera effekterna av hur undervisningen är organiserad samt analysera i vad mån andra sätt att organisera undervisningen skulle gagna lärarnas möjligheter att välja arbetssätt som gynnar elevernas lärande.
- Skolan behöver utvärdera om eleverna ges utbildning i relation till sina individuella förutsättningar och behov.
- Skolans arbete med individuella utvecklingsplaner och åtgärdsprogram bör förbättras så att skillnaden mellan dessa dokument tydliggörs utifrån deras respektive syfte.
- Lärarna bör beredas möjlighet att diskutera bedömnings- och betygssättningsfrågor tillsammans med lärare i andra skolor.
- De felaktigheter som konstaterats i hanteringen av betygskatalogen behöver rättas till och rutiner skapas så att den upprättas på ett korrekt och rättssäkert sätt.

- Skolan bör förbättra kvalitetsarbetet med utgångspunkt i de nationella målen för utbildningen.
- Rektorn bör, i egenskap av pedagogisk ledare för skolan, i högre grad utveckla verksamheten med utgångspunkt i läroplanens och de nationella kursplanernas intentioner och mål.
- Huvudmannen bör intensifiera arbetet med att verksamhetsanpassa lokalerna samt komplettera med ändamålsenlig materiel så att undervisning kan bedrivas i samtliga ämnen.

På Skolverkets vägnar

Carl-Gustav Sidenqvist
Enhetschef

Christiane Chin-von Matérn
Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har också undervisningsråden Eva Hederström och Gunnel Eriksson och juristen Mariette Dennholt deltagit.

Bilaga
Rapport

Kopia till
Vallentuna kommun
Övriga enligt fastställd sändlista.

Utbildningsinspektion i den fristående grundskolan Roslagens Resursskola

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan	2
Sammanfattande bedömning	3
Bedömning av resultaten	4
Bedömning av genomförandet	6
Bedömning av förutsättningarna	16

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Roslagens Resursskola den 28 september 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen. Detta är Skolverkets första inspektion av skolan sedan den startade sin verksamhet 2005.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, förordningen om fristående skolor och övriga författningar som gäller för fristående skolor.

Inspektionen av fristående skolor ska ytterst klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis vara godkänd som fristående skola och därmed ha rätt till bidrag från elevernas hemkommuner.

Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som anges i Skolverkets beslut åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vid den tidpunkt som framgår av beslutet. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömningar är dels dokument som huvudmannen har lämnat till Skolverket, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I skolan intervjuades rektorn, samtliga lärare och ”resurslärare”, skolpsykologen, ett urval av elever samt företrädare för huvudmannen. Skolsköterskan samt vårdnadshavare har intervjuats per telefon vid senare tillfälle. Inspektörerna besökte också lektioner i alla årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för bedömningarna.

Huvudmannen för Roslagens Resursskola har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Skolverket har i samband med inspektionen haft kontakt med Vallentuna kommun angående kommunens rätt till insyn i skolans verksamhet. Härvid framkom att kommunen får viss insyn i verksamheten genom kontakter som kommunens Resurscentrum upprättar för de elever som placeras i Roslagens Resursskola.

Beskrivning av skolan

Roslagens Resursskola	Antal elever
Grundskola	16

Skolverket godkände Roslagens Resursskola i Vallentuna kommun som en fristående grundskola för årskurserna 6-9 genom beslut (dnr 43-2004:1010) den 26 januari 2005. Enligt godkännandet har skolan rätt till bidrag från elevernas hemkommuner samt får anordna provning och utfärda betyg för skolans egna elever enligt de bestämmelser som gäller för det offentliga skolväsendet. Vidare medges skolan rätt att under ett uppbyggnadsskede ha färre än 20 elever. Beslut (dnr 43-2007:923) den 22 mars 2007 medger att elevantalet vid Roslagens Resursskola med anledning av skolans speciella inriktning även framledes får understiga 20 elever.

Skolans inriktning är allmän. I sin ansökan till Skolverket har huvudmannen angivit att skolan kommer att följa läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) samt de nationella kursplanerna.

Huvudman för skolan är Roslagens Elevhem AB med organisationsnummer 556516-0727.

Verksamheten vid Roslagens Resursskola startade läsåret 2005/06 och omfattar årskurserna 6-9. Skolan startade som ett komplement till huvudmannens HVB-hem¹, Roslagens elevhem, och vänder sig i första hand till ungdomar som bor i någon av elevhemmets olika boendeformer. Denna inspektion omfattar enbart grundskolan.

Av skolans informationsbroschyr framgår att: ”skolan vänder sig till elever med omfattande svårigheter att tillgodogöra sig undervisning i sin ordinarie skola. /.../ Många elever har ofta en mängd misslyckanden bakom sig i sin skolgång. Det har gjort att de har hamnat i en ond cirkel med kunskapsluckor, negativ självbild och en skolsituation där det förekommer en hel del konfliktsituationer”.

¹ Hem för vård eller boende enligt socialtjänstlagen.

Skolan har 16 elever vid inspektionsbesöket. Sex av eleverna går extra år i grundskolan utöver de obligatoriska nio åren. Eleverna är folkbokförda i Borlänge, Flens, Kungsörs, Norrköpings, Ockelbo, Stockholms, Uppsala, Vallentuna, respektive Vara kommun. Nästan samtliga elever bor i huvudmannens behandlingshem som omfattar ett flertal varierande boendeformer på olika håll i Vallentuna kommun.

Skolan är inrymd i en före detta bondgård norr om Vallentuna. Huvudbyggnaden respektive ett mindre intilliggande boningshus rymmer tre av huvudmannens boenden för elever. Skolan har sina lokaler i en för skolverksamhet inredd paviljong som står uppställd på gårdsplanen samt i ombyggda gårds- och stallbyggnader. Ombyggnaden av den före detta gårdens olika ekonomibyggnader pågår kontinuerligt och ingår till viss del i skolverksamheten.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Roslagens Resursskola och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, förordningen om fristående skolor och övriga författningar som gäller för den fristående skolan.

Inspektörerna bedömer att Roslagens Resursskola ger eleverna en trygg skolgång. Efter motgångar under tidigare skoltid återfår många elever lusten att lära. Många elever uppnår målen i de ämnen som ingår i den individuella studiegången. Dock är undervisningstiden enligt elevernas individuella scheman i flera fall så begränsad, liksom även antalet ämnen, att eleverna inte ges förutsättningar att nå målen i alla ämnen. Skolans verksamhet måste tydligare inriktas mot de nationella målen för utbildningen. Skolans kvalitetsarbete bör därför utgå från en utvärdering av resultat som uppnås i både undervisning och annan verksamhet som skolan bedriver i syfte att förverkliga sitt uppdrag.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Eleverna ges inte förutsättningar att nå de nationella målen i samtliga ämnen (9 kap. 2 § skollagen).
- Skolans användning av disciplinära åtgärder är inte förenlig med skollagens bestämmelser (9 kap. 2 § skollagen).
- Skolan lever inte upp till författningarnas krav avseende bedömning och betygssättning (1 a kap. 7 § förordningen om fristående skolor jämfört med 7 kap. 7 och 8 §§ grundskoleförordningen).
- Skolan utfärdar inte skriftliga omdömen när betyg inte kan ges i enlighet med förordningens krav (1 a kap. 7 § förordningen om fristående skolor jämfört med 7 kap. 9 § grundskoleförordningen).
- Skolans kvalitetsredovisning uppfyller inte förordningens krav (3 och 5 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Skolan bör utvärdera vilka resultat i förhållande till de nationella målen som uppnås genom skolans fokus på ART-träning och "Gruppverksamhet".
- Skolan bör utvärdera effekterna av hur undervisningen är organiserad samt analysera i vad mån andra sätt att organisera undervisningen skulle gagna lärarnas möjligheter att välja arbetssätt som gynnar elevernas lärande.
- Skolan behöver utvärdera om eleverna ges utbildning i relation till sina individuella förutsättningar och behov.
- Skolans arbete med individuella utvecklingsplaner och åtgärdsprogram bör förbättras så att skillnaden mellan dessa dokument tydliggörs utifrån deras respektive syfte.
- Lärarna bör beredas möjlighet att diskutera bedömnings- och betygssättningsfrågor tillsammans med lärare i andra skolor.
- De felaktigheter som konstaterats i hanteringen av betygskatalogen behöver rättas till och rutiner skapas så att den upprättas på ett korrekt och rättssäkert sätt.
- Skolan bör förbättra kvalitetsarbetet med utgångspunkt i de nationella målen för utbildningen.
- Rektorn bör, i egenskap av pedagogisk ledare för skolan, i högre grad utveckla verksamheten med utgångspunkt i läroplanens och de nationella kursplanernas intentioner och mål.
- Huvudmannen bör intensifiera arbetet med att verksamhetsanpassa lokalerna samt komplettera med ändamålsenlig materiel så att undervisning kan bedrivas i samtliga ämnen.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat om skolans utbildning ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som skolor i det offentliga skolväsendet ska förmedla. Vidare har granskats om skolan även i övrigt svarar mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet.

Kunskaper

Roslagens Resursskola uppger att man utöver Lpo 94 arbetar efter en "Verksamhetsplan för 2007" samt ett dokument med beteckningen Roslagens Resursskolas "Kunskapsmål, Lokala kursplaner, Betygskriterier". I sistnämnda dokument framgår att skolan med "kunskapsmål" och "betygskriterier" avser de som fastställts på nationell nivå. De "lokala kursplanerna" innehåller i varierande omfattning konkretiseringar av de nationella målen i respektive ämne och/eller fördelning av innehåll över årskurserna samt för några ämnen även en beskrivning av arbetssätt som används i undervisningen. Arbetet med skolans lokala planer är vid tidpunkten för inspektionsbesöket inte avslutat för ämnena

bild, hem- och konsumentkunskap samt slöjd. I skolans verksamhetsplan framhålls att ”Roslagens Resursskola har valt slöjd som skolans val. Vi vill ge våra elever tilltro till sin egen förmåga att klara någonting. För många är trä- metall- och textilslöjdsarbeten en väg till detta”.

När eleverna börjar i Roslagens Resursskola har de i regel studieavbrott av varierande omfattning eller en i olika former anpassad studiegång bakom sig. Stora kunskapsluckor och bristande färdigheter i skolans olika ämnen är vanliga. Under en inskolningsperiod om cirka två månader gör skolan därför en initial kartläggning av elevernas kunskaper, färdigheter och förmågor med avseende på såväl skolämnen som deras sociala liv och psykiska hälsa. Bland annat genomförs kunskapstester. För varje elev upprättas därefter ett individuellt schema som omfattar de ämnen som eleven, enligt skolan, förväntas kunna delta i. En grundläggande utgångspunkt härvidlag är, enligt rektorn och lärarna, att eleven efter många misslyckanden i tidigare skolgång ska få uppleva framgång. För övriga ämnen anpassas elevens studiegång vilket innebär att eleven inte har någon undervisning i de ämnen som inte ingår i den anpassade studiegången.

Inför Skolverkets utbildningsinspektion har skolan sammanställt elevernas resultat i de nationella ämnesproven för läsåret 2006/07. Drygt hälften av eleverna i årskurs 9 genomförde proven. Resultaten kommenteras inte i denna rapport då antalet elever är litet.

En jämförelse mellan elevernas resultat i de nationella ämnesproven och skolans sammanställning av slutbetygen vårterminen 2007 visar att provbetyg och slutbetyg huvudsakligen stämmer överens. Vidare framgår att även ett antal elever som inte har deltagit vid de nationella ämnesproven bedömts ha uppnått målen för betyget Godkänd i något eller några av ämnena. Få elever uppnådde dock behörighet till gymnasieskolans nationella program och ingen elev nådde minst målen för betyget Godkänd i samtliga ämnen.

Inspektörerna bedömer att eleverna når kunskaper och färdigheter som till art och nivå motsvarar dem som det offentliga skolväsendet ska förmedla i de ämnen som ingår i deras individuella scheman. Avseende elevernas möjligheter att i samtliga ämnen uppnå kunskaper och färdigheter motsvarande grundskolans se vidare under avsnitt Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen.

Normer och värden

Skolans uppgift är bl.a. att förmedla och hos eleverna förankra de grundläggande värden som vårt samhälle vilar på i syfte att främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedborgare.

Denna uppgift har i Roslagens Resursskolas verksamhetsplan formulerats som ett av skolans övergripande mål: ”Demokrati och hänsyn skall vara det tanke-sätt som sätter sin prägel på skolans verksamhet där eleverna känner delaktighet och eget ansvar.”

I arbetet mot detta mål framhåller rektorn det han kallar ”förebildsmetodiken”, dvs. att den vuxne ständigt ska tjäna som modell, som en väsentlig uppgift för all personal. Av skolans informationsbroschyr framgår vidare att ”Då många elever har betydande svårigheter att fungera tillsammans med andra lägger skolan särskild tonvikt på olika pedagogiska, kognitiva och terapeutiska program för att arbeta med denna problematik”, se vidare avsnitt Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet.

Elever, som inspektörerna har samtalat med, framhåller som en positiv upplevelse att man i Roslagens Resursskola "kan vara sig själv". Stämningen upplevs som god även om bråk ibland förekommer. Vuxna finns alltid till hands och lärarna tar kontakt med personal i elevens boende när skoldagen inte fungerar för någon elev. Rektorns och personalens uppfattning är att konflikter av allvarligare slag är sällsynta och att skolan av eleverna kan upplevas som en "frizon". Att skolan upplevs som trygg bekräftas även vid samtal med företrädare för elevvården och i någon mån vårdnadshavare. Inspektörerna bedömer att skolan erbjuder eleverna en trygg miljö och arbetar för att hos eleverna förankra de grundläggande värden som vårt samhälle vilar på. Se dock även avsnitt Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet nedan.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation.

Därtill har granskats om elevens rätt till en allsidig och saklig undervisning tillgodoses i utbildningen.

Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och andra författningar som gäller för den fristående skolan.

Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet

Enligt läroplanen ska de demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig, omfatta alla elever. Vidare fastställs att elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling förutsätter att de tar ett allt större ansvar för det egna arbetet och för skolmiljön, samt att de får ett reellt inflytande på utbildningens utformning.

I skolans verksamhetsplan för 2007 framhålls följande:

"Vi arbetar med att utveckla elevdemokrati tillsammans med eleverna. Detta är ett långsamt arbete eftersom många elever på Roslagens Resursskola bär med sig en annorlunda syn på demokrati. Detta arbete sker i varje moment i skolan men mer aktivt i ART grupperna och Gruppverksamheten".

Rektorn och företrädare för elevvården framhåller vikten av samverkan mellan behandling och skola. Det behandlingsinriktade arbetet sker inom ramen för Roslagens Elevhems verksamhet samtidigt som elevens skolgång ses som ett viktigt "indirekt" led i behandlingen. De båda behandlingsmetoderna ART² och "Gruppverksamhet"³ är, enligt rektorn och företrädare för elevvården, särskilt lämpliga att genomföra inom ramen för skolans verksamhet då de utgör goda redskap i arbetet med värdegrundsfrågor. Träningen enligt ART, som schema-

² Aggression Replacement Training, ett program för social färdighetsträning, ilskekontroll och moralbildning ursprungligen utarbetat av Arnold P Goldstein och Barry Glick (USA).

³ En metod att i grupp arbeta med kända riskfaktorer som känslomässig ensamhet, låg självkänsla, empatisk förmåga och förmågan att hävda sig konstruktivt (skolans uppgifter).

läggs för ett antal av skolans elever, leds av rektorn tillsammans med en av lärarna. Båda har särskild utbildning i denna metod. ”Gruppverksamheten”, som elevhemmets psykolog ansvarar för med hjälp av en av skolans resurspersoner, anordnas för samtliga elever. Dessa verksamheter, som inte tar sin utgångspunkt i de nationella kursplanerna för olika ämnen, upptar inledningsvis merparten och senare en varierande stor del av elevernas schemalagda tid under veckan.

Av skolans utvärdering av föregående läsår framgår att personalen upplevt svårigheter i både ART-träningen och ”Gruppverksamheten”. Båda dessa verksamheter upptar, som ovan nämns, en förhållandevis stor del av många elevers skolvecka. Utvärderingen ger inte svar på hur framgångsrik skolan har varit i arbetet med värdegrundsfrågorna genom att använda så mycket av elevernas tid i skolan till ART och ”Gruppverksamhet”. Den ger heller inte svar på i vilken utsträckning som skolans ämnesundervisning har bidragit till elevernas utveckling i detta avseende. Utifrån ett konstaterande att ART respektive ”Gruppverksamheten” inte fungerat tillfredsställande föreslås dock en utökning av verksamheterna. Bland annat föreslås att eleverna ska delas in i flera grupper med färre deltagare.

I samband med faktagranskningen har rektorn i en längre kommentar bland annat uppgivit att ”Det som har upplevts som svårast med ART och Gruppverksamheten är gruppssammansättningen /.../ När det gäller utvärderingen är detta en mycket svår grupp att utvärdera /.../ De metoder vi använder oss av är att försöka göra bedömningar inför varje läsår genom att börja med att gå igenom varje elev /.../”. Skolan använder sig bland annat av ett skattnings-schema i form av checklistor för elever, föräldrar respektive lärare/personal som bifogats faktagranskningen. Inspektörerna har tagit del av dessa och konstaterar att skolan med detta underlag skattar så kallade interpersonella färdigheter, främst elevernas förmåga att samspela med sin omvärld.

Denna form av utvärdering på individnivå kan, enligt inspektörerna, säkerligen vara av värde när skolan ska välja arbetssätt och arbetsformer. Inspektörerna vill dock göra skolan uppmärksam på att skolan vid utvärdering av såväl undervisningen som övrig skolverksamhet måste utgå ifrån de nationella målen för utbildningen. När skolan utvärderar de metoder och arbetssätt som används för elevernas lärande måste dessa således ställas i relation till måluppfyllelsen. Det innebär att skolan måste granska hur framgångsrikt olika metoder leder till att eleverna når målen för utbildningen. Detta gäller även för den undervisning som syftar till att förmedla och hos eleverna förankra de grundläggande demokratiska värden som vårt samhälle vilar på. Mot denna bakgrund bedömer inspektörerna att skolan bör utvärdera vilka resultat i förhållande till de nationella målen som uppnås genom skolans starka fokus på ART- träning och ”Gruppverksamhet”.

Enligt lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever råder det numera ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Huvudmannen ska enligt lagen bedriva ett målinriktat arbete för att främja des-

sa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar. Likabehandlingsplanen ska utgå från en kartläggning av den egna verksamheten, åtgärder ska redovisas och den ska följas upp varje år. Enligt förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan ska en sådan plan upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna.

Lärarna vid Roslagens resursskola har upprättat en likabehandlingsplan i vilken skolans målinriktade arbete mot diskriminering och annan kränkande behandling av elever definieras och beskrivs. Denna plan har reviderats och kompletterats inför läsåret 2007/08. Vid skolans utvärdering av föregående läsårs verksamhet konstateras att likabehandlingsplanen måste förankras tydligare bland eleverna, vilket skolan avser att göra under höstterminen 2007. Inspektörerna utgår ifrån att skolan uppmärksammar att eleverna ska medverka i arbetet med likabehandlingsplanen. I vilka former och i vilken omfattning detta görs, ska anpassas i förhållande till elevernas ålder och mognad.

Inspektörerna bedömer att skolans likabehandlingsplan motsvarar lagens krav och vill lyfta fram skolans tydliga intentioner att i utvecklingsarbetet utgå från aktuella kartläggningar. Vidare utgår inspektörerna från att eleverna i högre grad görs delaktiga i arbetet med likabehandlingsplanen.

Skolan har även utformat trivsel- och ordningsregler som gäller för alla inom skolans verksamhet. I detta arbete har eleverna varit delaktiga. Lärarna beskriver i läsårutvärderingen att det har fungerat mycket bra, men att tiden varit för knapp och att reglerna behöver omarbetas/förankras fortlöpande. Reglerna åtföljs av ett antal exempel på konsekvenser som kan bli aktuella för den som inte följer reglerna. Ett av exemplen gäller "avstängning" som kan komma ifråga vid allvarliga regelbrott då "rektor kan stänga av dig från skolan. Avstängning och förvisning kan ske direkt om ditt beteende verkar skadligt på andra. Missad undervisning får tas igen vid senare tillfälle."

I samband men faktagranskningen meddelade rektorn att: "Avstängning sker endast vid hot och våld och ett möte ordnas snarast möjligt för att komma igång med ordinarie schema igen."

Inspektörerna vill framhålla att fristående skolor måste motsvara de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet. I verksamhet för skolpliktiga elever gäller att skolplikten motsvaras av en ovillkorlig rätt till undervisning. Avstängning och förvisning som disciplinära åtgärder kan i det offentliga skolväsendet endast användas för elever i gymnasieskolan. För Roslagens Resursskola avses, enligt skolans godkännande, verksamhet motsvarande grundskolans även om en del elever innehar åldern för utbildning inom gymnasieskolan. Inspektörerna bedömer att skolans användning av disciplinära åtgärder inte är förenlig med skollagens bestämmelser och detta måste åtgärdas.

Skolans kontakt med elevernas vårdnadshavare styrs av elevernas placeringsform. Enligt rektorn och personalen håller skolan, där så är möjligt, tät och god kontakt med föräldrar, vilket inspektörerna fick bekräftat vid samtal med vårdnadshavare. I övrigt har skolan daglig kontakt med personalen i behandlings-

hemmets olika boenden i samband med att eleverna lämnas och hämtas vid skolan samt vid behov även under skoldagen. Inspektörerna bedömer att skolans samverkan med elevernas vårdnadshavare samt elevernas kontaktpersoner i de olika boendeformerna fungerar väl.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

Två av skolans övergripande mål är att ”Väcka elevernas lust att vilja lära sig, stärka deras självförtroende och ge en framtidstro./.../ge eleverna förutsättningar att nå respektive ämnes betygsriterier för ett godkänt betyg.”

Utgångspunkt för hur Roslagens Resursskola organiserar verksamheten för att nå dessa mål och vilka arbetssätt som används i undervisningen är, enligt rektorn och lärarna, elevernas förutsättningar samt behov av stöd och hjälp. Som omnämnts i avsnitt Kunskaper upprättas ett individuellt schema för varje elev och studiegången anpassas genom att antalet ämnen som ingår i elevens schema reduceras. Såväl rektorn som lärarna framhåller att dessa scheman kontinuerligt följs upp och förändras.

En jämförelse mellan elevernas individuella scheman för månaderna september respektive oktober visar en markant ökning av antalet lektioner för endast en elev medan antalet lektioner minskats för några elever respektive är oförändrat för flertalet. Elevernas undervisningstid per vecka, i ämnen för vilka det finns nationella kursplaner, varierar enligt oktoberschemat från 2,7 till 15,2 timmar, vilket kan jämföras med ett ungefärligt snitt om 23 timmar per vecka enligt skolans egen timplan. Inte någon gång under veckan är samtliga elever i skolan samtidigt. Den ringa undervisningstiden skulle för skolans nytillkomna elever kunna förklaras av att inskolningsperioden inte var avslutad. Även några elever som går sitt andra eller tredje år i Roslagens Resursskola har emellertid ett mycket begränsat antal lektioner.

Av skolans utvärdering från läsåret 2006/07 framgår att skolan inte kontinuerligt har anordnat undervisning i samtliga ämnen. Som exempel kan nämnas att undervisningen i de samhällsorienterande ämnena för elevgruppen benämnd ”Stora gruppen” omfattade ämnena samhällskunskap, religion och historia medan ”Lilla gruppen” arbetade enbart med ämnena religion och historia. Innevarande termin bedrivs undervisning i ämnet geografi. På liknande sätt förhåller det sig höstterminen 2007 med ämnena kemi, musik, bild, hem- och konsumentkunskap och textilslöjd. De återfinns varken i det vid inspektionsbesöket aktuella schemat eller i den ämnesövergripande undervisningen. Undervisning i dessa ämnen har antingen anordnats under föregående läsår eller ligger i en framtida planering. Sedan vårterminen 2007 har dock flera elever lämnat skolan, nya har tillkommit och inga grupperingar är således desamma som under föregående läsår.

Ett flertal elever som inspektörerna samtalade med uttryckte en spontan önskan att få såväl mer undervisning som undervisning i ämnen som för närvarande inte ges. Rektorn och lärarna uppger att de är medvetna om att både elever, vårdnadshavare och beställare kan hysa en sådan önskan. De menar dock att eleverna har svårt att avgöra vad som är realistiskt för dem att klara av. Samtidigt uttrycker personalen att det initialt funnits en benägenhet att skolan i för hög grad utgått från ett vårdtänkande och de menar att de själva i viss utsträckning varit bärare av en vårdkultur.

Av rektorns kommentar vid faktagranskningen framgår bland annat att nya elever som inte kommit till ro på Roslagens Elevhem har ett så stort vårdbehov att de inte klarar av att gå i skolan fullt ut, trots att skolan anpassar studiegången. Rektorn anför även att ”Schemats utformning ser ut som det gör utifrån förutsättningarna t.ex. på grund av att eleverna inte orkar eller har förmåga att läsa i den takt man traditionsenligt brukar göra. Detta gör att man inte hinner läsa alla ämnen under läsåret. /.../”

Elever för vilka studiegången anpassas utifrån individuella förutsättningar ska erbjudas en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning inom skolan. Ovan framgår att alla ämnen inte erbjuds kontinuerligt i Roslagens Resursskola. Enligt inspektörerna inskränks därigenom elevens möjlighet till en individuell anpassning. För många elever får detta till följd att de har så lite undervisning att skolan, enligt inspektörerna, inte kan säkerställa att eleverna ges förutsättningar att uppnå målen i alla ämnen. Se även nedan avsnitt Individanpassning och stöd.

Mot denna bakgrund bedömer inspektörerna att skolan, genom det sätt varpå undervisningen anordnas, inte ger eleverna förutsättningar att uppnå målen i samtliga ämnen.

Av skolans schema framgår att undervisningen bedrivs i grupper om två till maximalt fem elever. Gruppsammansättningen varierar, enligt lärarna, från ämne till ämne. De mest studiemotiverade eleverna utgör en egen grupp. Även enskild undervisning förekommer i stor utsträckning. Vid all undervisning i grupp finns två lärare alternativt en lärare samt en ”resurslärare” till hands för eleverna. Av skolans verksamhetsplan framgår att skolans ambition är att arbeta ämnesövergripande. Möjligheten att genomföra detta uppges dock begränsas av att eleverna befinner sig på så olika nivå. En annan tänkbar förklaring skulle, enligt inspektörerna, kunna vara att elevernas kontinuerligt reviderade individuella scheman utgör hinder när undervisningen ska organiseras för ett mer ämnesövergripande arbetssätt. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör utvärdera effekterna av hur undervisningen är organiserad samt analysera i vad mån andra sätt att organisera undervisningen skulle gagna lärarnas möjligheter att välja arbetssätt som gynnar elevernas lärande.

Individanpassning och stöd

Att skolan på olika vis individanpassar verksamheten utifrån ”elevens förutsättningar och kapacitet” framgår i flera av avsnitten ovan i denna rapport. Det individuella schema, som upprättas för varje elev, ses som ett viktigt redskap i arbetet med att vända elevens misslyckanden i tidigare skolgång till framgång. Eleven bör därför, enligt rektorn, börja med få lektioner som fungerar väl för att därefter kunna öka antalet.

Skolan anger i sin verksamhetsplan att ”Roslagens Resursskola är personaltät, detta för att verkligen kunna sätta eleven i centrum och ge varje enskild elev det som han/hon behöver. /.../ Vi arbetar i mycket små grupper, nära eleven och ganska ofta med enskild undervisning.”

Att det förhåller sig så fick inspektörerna bekräftat vid lektionsbesöken. Stor del av undervisningen bedrivs individuellt och eleverna kan få enskilt stöd även under lektioner som genomförs för en grupp elever, eftersom två lärare alternativt en lärare och en ”resurslärare” närvarar samtidigt. Även eleverna uppgav

vid samtalen med inspektörerna att det är lätt att få hjälp. Likaså uppskattar de att skolan har så få elever och att kontakten med personalen är så positiv.

Inspektörernas iakttagelser under inspektionsbesöket samt vad som framgår av skolans dokumentation kring individanpassning (individuella utvecklingsplaner) respektive särskilda stödinsatser (åtgärdsprogram) väcker dock frågan vad som utgör utgångspunkt för skolans insatser. Med hänvisning till vad som ovan i avsnitt Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen beskrivs om begränsningen av undervisningen för enskilda elever ställer sig inspektörerna också frågande till hur undervisningens omfattning relateras till elevens förutsättningar och behov.

Dokumentation av elevernas kunskapsutveckling och sociala utveckling är ett viktigt redskap för att kunna anpassa undervisningen efter individernas behov och en viktig förutsättning för den information som ska ges vid utvecklingssamtalet. Från och med den 1 januari 2006 ställs krav på att en individuell utvecklingsplan för varje enskild elev upprättas vid utvecklingssamtalet. Om planen föreskrivs bl.a. att den ska vara ett framtidsytande dokument som sammanfattar vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna.

Från och med den 1 juli 2006 har förändringar i förordningen om fristående skolor införts avseende åtgärdsprogram. Ansvaret har tydliggjorts genom att rektorn ska se till att en elevs behov av stöd utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Skolan har utformat blanketter för individuella utvecklingsplaner respektive två typer av åtgärdsprogram.

På blanketten för den individuella utvecklingsplanen anges att: ”Den ska innehålla uppgifter om barnets lärande, skolgång och egna tankar om utvecklingen. De insatser som skolan ska göra eller som barn och föräldrar åtar sig ska antecknas i planen.”

I de exempel på individuella utvecklingsplaner som inspektörerna tagit del av saknas anknytning till läroplanens och kursplanernas mål och någon delaktighet från elevens sida går inte att utläsa. Planerna innehåller lärarens beskrivning av elevens starka sidor respektive svårigheter i något ämne eller några av ämnena svenska, engelska och matematik samt sociala färdigheter. Vidare ges anvisningar till eleven vad denne behöver arbeta extra med eller förändra i sitt beteende samt insatser av varierande art, som lärare respektive vårdnadshavare bör stödja eller beakta. Föreslagna insatser motsvarar dock, enligt inspektörerna, inte alltid definierade behov. Dessa dokument kan i viss utsträckning ses som en kombination av en individuell utvecklingsplan och ett åtgärdsprogram. De ska följas upp i samband med utvecklingssamtalen.

Det ena slaget av åtgärdsprogram som inspektörerna tagit del av inleds med en allmän beskrivning av elevens skolsituation samt förmågor och utveckling ur olika aspekter. För elever i årskurs 9 innehåller den vidare en bedömning av om eleven kommer att kunna uppnå målen i de ämnen som ingår i elevens individuella studiegång. Så långt utgör åtgärdsprogrammet, enligt inspektörerna, en pedagogisk och social kartläggning. Därpå följer skolans förslag till ”åtgärder”

som varierar från anvisningar om vad lärarna bör tänka på i undervisningssituationen till vad skolan respektive boendet bör uppmärksamma eller stödja i samtalen med eleven. En annan åtgärd är ”anpassad studiegång” som står som en notering i ett antal ämnen i elevernas åtgärdsprogram. Det framgår dock inte om eller på vilket sätt en bedömning av den enskilde elevens förutsättningar och behov utgör grund för att ämnena ”anpassas bort”. Inte heller framgår vad skolan ämnar göra för att eleven ska kunna ges undervisning i dessa ämnen. Ytterligare åtgärder kan vara att upprätta en individuell arbetsplan i ett ämne som eleven har svårigheter med. Åtgärdsprogrammen avslutas med några allmänt hållna ”mål (kortsiktiga eller långsiktiga)” som antingen riktar sig till eleven eller till skolan. Hur kartläggningen relateras till läroplanens och kursplanernas mål för utbildningen framgår inte. Åtgärdsprogrammen ska enligt anvisning i blanketten följas upp vid varje utvecklingssamtal.

Det andra slaget av åtgärdsprogram utgörs av ovannämnda individuella arbetsplaner i ett enskilt ämne. De innehåller en bakgrundsbeskrivning, kortsiktiga och långsiktiga mål, åtgärder i form av anpassad undervisning, tidplan och anvisningar om uppföljning samt en bilaga med konkreta arbetsanvisningar. Dessa åtgärdsprogram innehåller, till skillnad från skolans individuella utvecklingsplaner, även elevens egen beskrivning av vad denne vill förbättra och hur det lättast skulle kunna ske. Det framgår av blanketten att åtgärderna ska följas upp kontinuerligt samt vid provtillfällen.

Utformning och huvudsakligt innehåll i de granskade exemplen tyder på att det på skolan råder viss oklarhet om vad som i författningarna avses med individuella utvecklingsplaner respektive åtgärdsprogram. Den analys av elevens styrkor respektive svårigheter som ska ligga till grund för skolans insatser riskerar därmed att få fel eller begränsad fokus.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolan kartlägger elevernas behov av stödinsatser och att eleverna får individuellt stöd i de ämnen som ingår i den individuella studiegången. Dock behöver skolan utvärdera om eleverna ges utbildning i relation till sina individuella förutsättningar och behov. Vidare bör arbetet med individuella utvecklingsplaner och åtgärdsprogram förbättras så att skillnaden mellan dessa dokument tydliggörs utifrån deras respektive syfte.

I samband med faktagranskningen uppgav rektorn att den individuella utvecklingsplanen skrivs tillsammans med eleven och att kursplanernas mål går igenom med eleven vid mötestillfället. Vidare uppgav rektorn att dokumenten ska göras om så att detta framgår. Inspektörerna ser positivt på skolans initiativ och rekommenderar skolan att därvid beakta Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:10) Den individuella utvecklingsplanen samt (SKOLFS 2008:25) För arbete med åtgärdsprogram.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

Roslagens Resursskola har Skolverkets medgivande att anordna prövning och utfärda betyg enligt de bestämmelser som gäller för grundskolan. Skolan ska därvid tillämpa de bestämmelser som finns i grundskoleförordningen gällande utvecklingssamtal, individuella utvecklingsplaner, betygskriterier och betygsbeteckningar etc.

Skolan följer kontinuerligt upp elevernas kunskapsutveckling på individnivå som underlag för den fortsatta planeringen och regelbundna förändringar i elevernas individuella scheman, vilket beskrivs i flera avsnitt i denna rapport.

Vid denna uppföljning används, enligt lärarna och rektorn, lärarnas uppfattning om elevernas kunskapsutveckling grundad på den individualiserade undervisningen samt olika former av prov, tester och redovisningar. Ett antal elever i årskurs 9 deltar i de nationella ämnesproven och för yngre elever används bland annat Skolverkets diagnosmaterial för senare skolår. Varje elev har en mentor som sin närmsta kontaktperson i skolan. Denne deltar, tillsammans med eleven och elevens vårdnadshavare eller kontaktperson i boendet, vid skolans regelbundna utvecklingssamtal, då elevens utveckling följs upp och den individuella utvecklingsplanen och åtgärdsprogrammen revideras. Eleven kan även själv vid behov begära mer frekventa så kallade mentorssamtal.

Rektorn menar att det är mycket viktigt att skolans bedömning och betygssättning av elevernas kunskaper är likvärdig den som görs i andra grundskolor och han uppfattar att det också förhåller sig så. Som underlag vid bedömning och betygssättning används skolans dokument "Roslagens Resursskolas Kunskapsmål, Lokala kursplaner, Betygskriterier". Skolans "lokala kursplaner" är, som nämns i avsnitt Kunskaper, inbördes mycket olika till innehåll och utformning. För ämnen som ingår i det samhällsorienterande respektive naturorienterande blocket samt teknik beskrivs vilka områden som ska behandlas i årskurs 7, 8 respektive 9. De lokala planerna i svenska, engelska, och matematik däremot innehåller mer eller mindre detaljerade kravnivåer för elevernas kunskaper i termer av att eleven ska kunna, känna till, förstå, behärska m.m. Indelningen i årskursintervall varierar från svenskans "skolår 4 – 5 och 6 – 9", engelskans "år 4 – 5, 6 – 7 och 8 – 9" till matematikens "år 5, 6 – 7 och 8 – 9". Den lokala planen i idrott och hälsa är till innehållet närmast en blandning av de båda formerna och är skriven för år 7 respektive år 8 – 9. För ämnet slöjd, som har en särställning som skolan val, har ännu ingen lokal plan utarbetats. Planerna i svenska, engelska för årskurserna 4 – 5 och matematik för årskurs 5 har upprättats med hänvisning till att eleverna kan ha stora kunskapsluckor från tidigare skolgång. Att skolans lokala planer på detta sätt varierar till innehåll, konventionsnivå och angivelse om för vilka årskurser de gäller kan bland annat få till följd att de inte kan vara vägledande vid betygssättning i årskurs 8. Det förhållande att skolan i denna årskurs sätter så kallade prognosbetyg tyder på detta.

Enligt grundskoleförordningen ska läraren vid betygssättning innan ett ämne eller ett ämnesblock har avslutats bedöma de kunskaper som eleven inhämtat fram till och med den aktuella terminen. Betyg i årskurs 8 kan därför inte sättas som en prognos inför kommande betyg i årskurs 9.

Sammantaget bedömer inspektörerna att skolan följer upp och utvärderar elevens kunskapsutveckling. Dock måste skolans arbete med bedömning och betygssättning ske utifrån förordningens krav. Inspektörerna vill göra skolan uppmärksam på att ett led i detta arbete kan vara att se över de "lokala kursplanerna" så att dessa kan utgöra ett stöd vid betygssättning. Skolan ingår inte i något nätverk med andra skolor där bedömningsfrågor kan diskuteras utan lärarna använder sina egna kontakter för detta. Inspektörerna bedömer att skolan bör verka för att ge lärarna möjlighet att diskutera allmänna frågor kring bedömning och betygssättning tillsammans med andra skolor.

Vid granskning av skolans betygs katalog för vårterminen 2007 fann inspektörerna att noteringar endast förts in för de ämnen i vilka eleven minst uppnått målen för betyget Godkänd. För övriga ämnen saknas notering. Det framgår därmed inte om eleven inte uppnått målen eller om ämnet inte ingått i elevens utbildning. Inspektörerna vill göra skolan uppmärksam på att utfärdande av slutbetyg är ett beslut som utgör myndighetsutövning. Detta kräver att skolan har klara rutiner för hur betygs katalogen ska föras, se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2008:61) om sammanställning av uppgifter om slutbetyg för grundskolan. Rektorn har efter faktagranskning av denna rapport kompletterat betygs katalogen så att det framgår i vilka ämnen eleverna inte har uppnått målen. Inspektörerna har tagit del av kompletteringen och konstaterar att ämnen som inte ingår i elevens utbildning inte markeras. Inspektörerna vill i detta sammanhang påpeka att B-språk och C-språk, som skolan använder som beteckningar i betygs katalogen, vid 2000 års revidering av kursplanerna ersattes av ämnet moderna språk som kan anordnas som språkval eller inom ramen för elevens val. Inspektörerna bedömer att de felaktigheter som konstaterats i hanteringen av betygs katalogen behöver rättas till och rutiner skapas så att de upprättas på ett korrekt sätt.

Om en elev inte når upp till de mål i ett ämne eller ämnesblock som enligt kursplanen ska ha uppnåtts i slutet av det nionde skolåret ska ett betyg inte sättas i ämnet eller ämnesblocket. I dessa fall ska ett skriftligt omdöme ges. Av omdömet ska elevens kunskapsutveckling i ämnet eller ämnesblocket framgå. Dessutom kan de stödåtgärder som har vidtagits framgå.

De exempel på skriftliga omdömen som inspektörerna har tagit del av motsvarar kraven som ställs på detta dokument. Däremot har eleverna inte fått skriftliga omdömen i den utsträckning de har rätt till. Studiegången för eleverna i Roslagens Resursskola har i regel anpassats vilket innebär att studierna avbrutits före årskurs 9 i ett varierande antal ämnen. Detta innebär dock inte att eleverna saknar kunskaper i dessa ämnen. Då skriftliga omdömen saknas i de ämnen för vilka elevernas studiegång har anpassats bedömer inspektörerna att skolan inte utfärdar skriftliga omdömen när betyg inte kan ges i enlighet med förordningens krav.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

En skolas kvalitetsarbete syftar till att kontinuerligt förbättra den egna verksamheten genom att såväl styrkor som brister identifieras samt förslag till åtgärder och insatser utarbetas. De nationella målen, såsom dessa uttrycks i läroplan och kursplaner, måste härvidlag utgöra skolans utgångspunkt. Skolans årligen upprättade skriftliga kvalitetsredovisning ska tjäna som ett led i detta fortlöpande förbättringsarbete.

Inspektörerna har tagit del av kvalitetsredovisningarna för skolans två första verksamhetsår. Båda dessa inleds med en beskrivning av kvalitetsredovisningens syfte samt system för kvalitetsarbetet. I båda anges utvecklingsområden som skolan vill prioritera. Det är möjligt att i de båda kvalitetsredovisningarna följa vilka insatser som gjorts inom vissa områden. Betydligt svårare är att utläsa i vilken utsträckning målen för utbildningen uppnåtts. Följdenligt formuleras arbetet avseende detta i samma ordalag i båda årens kvalitetsredovisningar. Det är även svårt att i annan dokumentation, som till exempel skolans verksamhetsplan eller läsårsutvärdering, kunna följa hur skolan under året avser att arbeta

med de utvecklingsområden som anges i kvalitetsredovisningarna. I skolans senaste kvalitetsredovisning anges som ett ”framtida område för att utveckla kvalitetsarbetet” att ta fram ett enkätssystem riktat till elever, föräldrar/boende och skolans personal. Avsikten är att skolan ska få ett underlag för systematisk uppföljning av sin verksamhet över tid. Att skolan har identifierat ett utvecklingsområde för kvalitetsarbetet är bra.

Skolan har hittills inte sammanställt elevernas resultat och/eller måluppfyllelse i utbildningens olika ämnen på skolnivå, vilket förklaras med hänvisning till att ”Verksamhetens storlek, målgrupp och inriktning gör det problematiskt att sammanställa resultat från nationella, kommunala eller andra prov och kunskapsmätningar. Kunskapsmätningar sker efter varje elevs förutsättningar och då med tanke på att arbetsförmåga, kunskapsnivå, ålder och skolår är något som sällan hänger samman hos eleverna på Roslagens Resursskola /.../”.

Att skolan följer upp elevernas individuella utveckling avseende kunskaper och värdegrund är naturligtvis av största vikt för att skolan ska kunna ge varje enskild elev så goda förutsättningar för lärande som möjligt. Uppföljning på skolnivå däremot fyller en annan, men väl så viktig, funktion. Så är exempelvis en sammanställning över elevernas resultat och måluppfyllelse i samtliga ämnen ett nödvändigt underlag i kvalitetsarbetet, dels för att kunna bedöma i vilken utsträckning som skolan uppnår de nationella målen för utbildningen, dels för den analys som skolan måste göra för att kunna vidta adekvata förändringar i syfte att förbättra måluppfyllelsen.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolan bör förbättra kvalitetsarbetet med utgångspunkt i de nationella målen för utbildningen. I detta arbete bör elevernas sammanställda kunskapsresultat i samtliga ämnen utgöra ett väsentligt underlag för utvärdering och utveckling av verksamheten. Inspektörerna bedömer vidare att skolans kvalitetsredovisning inte uppfyller förordningens krav då det inte går att utläsa hur väl skolan arbetat i riktning mot och förverkligat målen i läroplanen och kursplanerna och vilka åtgärder som vidtagits för ökad måluppfyllelse.

Ledning och intern kommunikation

Huvudman för skolan är Roslagens Elevhem AB som ägs av personal inom företaget. Företaget har alltsedan starten 1995 en extern verkställande direktör. Bolaget utgör en ekonomisk enhet och dess VD ansvarar för bolagets totala ekonomi och administration. Det operativa verksamhetsansvaret för företagets båda verksamhetsgrenar, elevhemmet och skolan, handhas av en vårdchef respektive en rektor. Enligt företagets VD och rektorn förs regelbundna diskussioner om skolverksamhetens behov och resurstilldelning. Utgångspunkt vid dessa diskussioner, och därmed för skolans årliga driftsbudget, är skolans och ytterst elevernas behov.

Rektorn för Roslagens Resursskola har det pedagogiska ledningsansvaret för skolan och är även ansvarig för skolans samarbete med elevhemmet. Rektorn har tidigare erfarenheter från flera olika verksamhetsområden såsom bygg- och anläggningsbranschen, kriminalvården, fritidshem och viss undervisning i träslöjd och idrott. Han är utbildad fritidspedagog och har vidare genomgått kurser inom psykologins verksamhetsfält. Innan Roslagens Resursskola startade sin verksamhet var han ansvarig för den så kallade pedagogiska verksamheten som

bedrevs vid Roslagens Elevhem. För närvarande genomgår rektorn den statliga rektorsutbildningen. I egenskap av ledare för skolan fattar han beslut i alla skolfrågor såsom anställning av lärare, skolans driftsbudget, anpassning av elevers studiegång och andra beslut som åligger en rektor. Ansvarfördelningen mellan företagets VD och rektorn upplevs som tydlig av personalen.

Huvudmannens administrativa och ekonomiska enhet, där även verksamhetscheferna har sina kontor, är centralt belägen i kommunen. Konferensverksamhet, interna möten, handledning av skolans personal samt möten med beställare äger rum i det centrala kontoret. Rektorn deltar dock regelbundet i arbetet i skolan, inte minst genom att leda ART-träningen, och är väl förtrogen med den dagliga verksamheten. Han deltar även i många av skolans interna möten och ses av lärarna som ”en i kollegiet”. Rektorn leder skolans utvärderingskonferenser samt viss internutbildning. Den dagliga kontakten mellan skolan och elevens kontaktperson i elevhemmet sköts av lärarna och skolans övriga personal medan rektorn företräder skolan vid de uppföljande behandlingskonferenser kring eleverna som hålls var sjätte vecka.

Under olika avsnitt i denna rapport framkommer att skolans fokus i hög grad är inriktad på elevernas behov av vård och behandling, vilket undervisningens omfattning och organisering ger belägg för. Även om dessa behov naturligtvis särskilt ska beaktas vid en skola av Roslagens Resursskolas karaktär, måste en skolas första fokus dock alltid vara lärandet utifrån läroplanens och de nationella kursplanerna intentioner och mål. Det är rektorns ansvar, i egenskap av pedagogisk ledare, att se till att denna fokus hålls. Som chef för lärarna ansvarar han för att förutsättningar ges som möjliggör detta.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att rektorn är väl förtrogen med den dagliga verksamheten och tar ansvar för skolans verksamhet utifrån goda intentioner för elevernas sociala utveckling. Dock bör rektorn, i egenskap av pedagogisk ledare för skolan, i högre grad utveckla verksamheten med utgångspunkt i läroplanens och de nationella kursplanernas intentioner och mål.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgången till utbildning som skall erbjudas, öppenheten och urvalsregler, personalens kompetens samt läromedel, pedagogiska material och utrustning.

Inspektionen av fristående skolor omfattar även en granskning av eventuella avgifter samt skolans stabilitet avseende ekonomi och elevunderlag samt huvudmannens förutsättningar att bedriva verksamheten i enlighet med gällande bestämmelser.

Bestämmelser finns i bl.a. skollagen och förordningen om fristående skolor.

Tillgång till utbildning och information om utbildningen

En fristående skolas utbildning ska ge kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen motsvarar dem som det offentliga skolväsendet ska förmedla.

Vid inspektionsbesöket framkom att elever i årskurs 9 inte upplever sig ha fått tillräcklig information och fullgott stöd i samband med val till gymnasieskolan.

Skolan har inte tillgång till en studie- och yrkesvägledares särskilda kompetens. Ansvar för information och vägledning har ålagts mentorerna i samverkan med elevernas kontaktpersoner i boendet. Enligt lärarna ges eleverna stort ansvar att själva söka information vilket eleverna inte fullt ut anser sig klara av. Inspektörerna vill påpeka att skolan särskilt bör uppmärksamma elevernas behov av studie- och yrkesvägledning.

Personal

Skolan har vid inspektionsbesöket sex personer anställda på heltid varav fyra som ”lärare/resurs” och två som ”resurs/lärare”. Därutöver arbetar rektorn med ART-träningen samt viss tid som ”resurs”. Skillnaden mellan de båda personalgrupperna ligger dels i fördelningen av ansvar för undervisning respektive stöd, dels vilken utbildning de som ingår i respektive grupp har. Gruppen ”lärare/resurs” ansvarar för all undervisning med förstärkning av gruppen ”resurs/lärare” i ämnena slöjd och musik. I övrig undervisning utgör de sistnämnda ”resurs”. Tre av skolans lärare har lärarutbildning för grundskolans senare år respektive gymnasieskolan med en sammantagen ämnestäckning i svenska, matematik, samhällsorienterande ämnen, idrott och hälsa samt musik. Två av lärarna är nyutbildade. Skolan har ingen specialpedagog eller speciallärare men en av lärarna har viss utbildning i specialpedagogik (25 poäng). Undervisningen i de naturorienterande ämnena, teknik samt slöjd handhas av skolans fjärde lärare som saknar lärarutbildning. Han har en gymnasieingenjörsutbildning med träteknisk inriktning samt lång erfarenhet av arbete som möbelsnickare. ”Resurslärarna” saknar lärarutbildning men har lång erfarenhet av arbete med ungdomar i vård och behandling.

Skolans kompetensutvecklingsplan preciserar inte någon kompetensutveckling utöver att all personal ska genomgå Roslagens Elevhems internutbildning i två steg som leds av bland andra rektorn. Denna utbildning ska ge beredskap för arbete med elevhemmets och skolans målgrupp men är inte inriktad på undervisningspedagogiska metodfrågor. Därutöver planeras, enligt rektorn, kompetensutveckling utifrån skolans och arbetslagets behov respektive individens önskemål och motivation. Skolans personal erhåller regelbunden handledning i grupp. Inspektörerna vill påpeka vikten av kompetensutveckling anordnas i de ämnen där ämneskompetens saknas. Då skolans målgrupp är elever som ofta har svårigheter att tillgodogöra sig undervisning gäller detta även den specialpedagogiska kompetensen i lärlaget.

Materiella resurser

Roslagens Resursskola är ännu inne i ett uppbyggnadsskede vilket framhålls av såväl företagets VD som rektorn och personalen. Lokalytan är begränsad och tillgängliga lokaler är inte fullt ut ändamålsenliga, men arbetet att anpassa dessa pågår. Inspektionsbesöket ger en något divergent bild av om skolan förfogar över de materiella resurser som krävs för undervisning i samtliga ämnen. Som exempel kan nämnas att elever önskar undervisning i textilslöjd men uppfattar att utrustning och material saknas. Personalen däremot uppfattar att eleverna är svåra att motivera för undervisning i ämnet. Även för undervisning i de naturorienterande ämnena saknas, enligt elevers mening, resurser. För undervisning i idrott och hälsa hyr Roslagens Resursskola idrottshall i en kommunal skola. Utifrån iakttagelser under inspektionsbesöket instämmer inspektörerna till stora delar i elevernas bild. Inspektörerna bedömer att huvudmannen bör intensifiera

arbetet med att verksamhetsanpassa lokalerna samt komplettera med ändamålsenlig materiel så att undervisning kan bedrivas i samtliga ämnen.

Stabilitet

Inspektörerna har granskat bolagets årsredovisning för räkenskapsåret 2006 som även innehåller en flerårsöversikt samt budgetutfall och prognos för innevarande budgetår. Undertecknad revisionsberättelse har lämnats. Av granskade dokument framgår att företagets ekonomi är i balans. En prognos över elevunderlaget låter sig inte göras men skolan har enligt bolagets VD och rektorn möjlighet att kontinuerligt ta emot de elever i Roslagens Elevhem för vilka skolgång behöver ordnas. Sammantaget bedömer inspektörerna att huvudmannen uppfyller de krav på stabilitet som ställs på en fristående skola.

2008-06-19 Stockholm

Christiane Chin-von Matérn

Eva Hederström